

Nüfus kanunu tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Dışişleri, Turizm ve Tanıtma, Anayasa ve Adalet, İçişleri ve Bütçe ve Plân komisyonlarından 3 er üye alınmak suretiyle kurulan Geçici Komisyon raporu (M. Meclisi : 1/93; C. Senatosu : 1/50)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 363)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 462*

17 . 1 . 1972

CUMHURİYET SENATOSU BAŞKANLIĞINA

Millet Meclisinin 14 . 1 . 1972 tarihli 28 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Nüfus kanunu tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur. Saygılarımla.

Sabit Osman Arca
Millet Meclisi Başkanı

Not : Bu tasarı 5 . 12 . 1969 tarihinde Başkanlıkça İlk Komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 6, 10 . 12 . 1971; 10, 12, 14 . 1 . 1972 tarihli 11, 13, 26, 27 ve 28 nci birleşimlerinde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 363)

Geçici Komisyon raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Geçici Komisyonu
Esas No. : 1/50
Karar No. : 3*

24 . 2 . 1972

YÜKSEK BAŞKANLIĞA

Millet Meclisinin 14 Ocak 1972 tarihli 28 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek açık oyla kabul edilen, Nüfus kanunu tasarısı, Millet Meclisi Başkanlığının 17 Ocak 1972 tarihli ve 462 sayılı yazıları ile Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına gönderilmekle, Nüfus Yazını kanunu tasarısını görüşmek üzere Cumhuriyet Senatosununun 23 Aralık 1972 tarihli 13 ncü Birleşiminde Dışişleri, Turizm ve Tanıtma, Anayasa ve Adalet, İçişleri ile Bütçe ve Plân komisyonlarından üçer üyenin katılmasıyla kurulan Geçici Komisyonumuza havale edilmiş ve Komisyonumuzun 2 ve 24 Şubat 1972 tarihli birleşimlerinde İçişleri Bakanlığı Nüfus İşleri Genel Müdürü ile Başbakanlık Devlet Personel Dairesi Başkanlığı temsilcisi de hazır bulunduğu halde tetkik ve müzakere edilmiştir.

I - Tasarı Osmanlı İmparatorluğu zamanında konulmuş olan Nüfus Sicilli Kanunu ile yürütülebilen nüfus işlerinin ve işlemlerinin Türk Medeni Kanunu hükümlerine ve zamanın sosyal idari ve hukukî ihtiyaçlarına uygun olarak bir kanunî düzenlemeye kavuşturulmasını öngörmektedir.

Tasarının gerekçesinde de ifade edildiği üzere, günümüzde nüfus işleri ve işlemleri Osmanlı İmparatorluğu devrinde konulmuş bulunan Nüfus Sicilli Kanunu hükümlerine göre yürütülmekte olup, Medeni Kanunumuzun kabulünden sonra sözü edilen işlerin ve işlemlerin bu kanunun ruhuna ve hükümlerine uygun bir düzenlemeye tabi tutulması zorunlu bir mahiyet kazandığı halde aradan geçen 46 senelik sürede bu zorunluluğun yerine getirilmesi mümkün olamamıştır.

Mehaz kanunun hükmü tekrar edilerek Medeni Kanunumuzun 35 nci maddesinde de bir «Ahvali Şahsiye Nizamnamesi» nden söz edilmiş ve İsviçre'de olduğu gibi bu işlerin ve işlemlerin bir tüzük ile düzenlenmesi öngörülmüşse de, tasarı bu düzenleme şeklini, Birinci Dünya Savaşından bu yana büyük bir ihmale uğramış bulunan nüfus olaylarını yazım işinin tüzükle kurulmasına ve yerleştirilmesine imkân görülemediği ve ülkemizde de nüfus olaylarını günü gününe yazdıran bir gelenek ve bir sosyal disiplin meydana gelinceye kadar kuvvetli müeyyidelere dayanan ve kuvvetli kovalamalar isteyen kanun hükümlerine ihtiyaç bulunduğu gerekçesi ile benimsememiş ve kanuni düzenlemeyi zorunlu görmüştür.

Tasarı, arz edilen «kanuni düzenleme» görüşünün yanı sıra,

1. «İlmühaber sistemi» yerine Avrupa'da ve diğer medeni ülkelerde olduğu gibi, nüfus olayları ve nüfus olaylarına ilişkin haberlerin ilgili memurlar tarafından, noterler gibi belli formülleri ihtiva eden tutanaklara kaydedildiği ve bu kayıtların olayı haber veren şahıs ile iki tanığın ve kayıdı yapan memurun imzaladığı «tutanak sistemi» nin kurulması,

2. Tapu daireleri gibi merkezde bir arşiv kurarak her türlü suiistimallerin önlenmesi ve merkez kütüğü yolu ile, yangın ve su baskını gibi sebeplerle yok olabilecek nüfus sicillerinin yeni yerel yazıma ihtiyaç göstermeksizin hazırda bulundurulması,

3. Nüfus dairelerinde işlem gören 7 eşit vukuat defterinin kaldırılması ve sadece «olay tutanaklarının» kullanılması,

4. Hukuk nosyonunu gerektiren nüfus müdürlüklerinin Hukuk ve Siyasal Bilgiler Fakültelelerinden mezun ve diğer memuriyetlerin de lise veya ortaokul öğrenimi görmüş kalifiye personelle yürütülmesi,

5. Bucaklardaki nüfus teşkilâtlarının kaldırılması ve «Gezici memurlar» çalıştırılarak köylerden nüfus olaylarının zamanında ve eksiksiz alınması ve bu memurlara «Evlendirme Memuru» yetkisi tanınması,

6. Nüfus memurlarının görev ve yetkilerinin tek bir metinde toplanması ve gösterilmesi,

7. Nüfus kütüklerine sıhhat ve itibar kazandırılması,

8. «Aile kütüğü» sistemi kurularak aile seccelerinin tesis ve tesbitinin gerçekleştirilmesi,

9. Nüfus kütükleri ile nüfus hüviyet cüzdanlarından ırk ve mezhep kayıtlarının kaldırılmasıyla bu resmî belgelerin Anayasamızın ruhuna ve temel ilkelerine uygun hale getirilmesi.

10. Nüfus hüviyet cüzdanlarının yani bir şekil ve düzene kavuşturulması,

Esaslarını ihtiva etmektedir.

Arz edilen gerekçe ile getirilen ve belirtilen esasları ihtiva eden tasarı, idari reform çalışmalarının önemli bir bölümünü kapsadığı ve düzenlediği mütalâası ve maddelere ilişkin açıklamalarda yer alan görüşler ile Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

II - Millet Meclisi metninin 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66 ve 67 nei maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Madde 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan «ayrı bütçeli» ifadesi, yerleşik bütçe tekniği uyarınca konusu olmuş ve bu ifade ile «Özerk bütçe», «Genel Bütçe» ve «Katma Bütçe» tiplerinden hangisinin anlatılmak istendiği açık olarak anlaşılammıştır.

Bu tartışmalarda, incelenen Millet Meclisi görüşmeleri ve İçişleri Bakanlığının Nüfus İşleri Genel Müdürlüğüne yapılan açıklamalara göre, Hükümet tasarısında Millet Meclisi tarafından yapılan değişiklikle «Özerk Bütçe» yahut «Katma Bütçe» tipleri değil, bu Genel Müdürlüğe ait ödeneklerin

İçişleri Bakanlığı bütçesinin ilgili tertiplerinde gösterilmesi ancak, başka ünitelere intikal ettirilerek Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü ihtiyaç ve hizmetlerinin ihmal edilmesinin önüne geçilmesinin hedef güdüldüğü anlaşılmıştır.

Maksat bu olunea Komisyonumuz, yerleşik bütçe tekniğini zedelemeyecek ve başka anlamlarda yorumlanamayacak ancak, bu maksadı da gerçekleştirebilecek bir değişiklik yapmayı zorunlu görmüş ve birinci fıkra metnini maksada uygun hale getirmiştir.

Tasarımın teşkilatlanmaya ilişkin hükümleri arz edilen değişiklik dışında komisyonumuzca da aynen kabul edilmiş olmakla beraber, özellikle «kadro alınması» ve «personel görevlendirilmesi» yönlerinden geniş ölçüde tartışılmış ve «idari reform ve kalkınma çalışmalarının» büyük sorunu «istihdam politikası» üzerinde önemle ve hassasiyetle durulmuştur.

Komisyonumuz, kamu kesiminde de bir «istihdam politikası» olmadığı, bu nedenle de kamu kuruluşlarında görevli personel sayısının ihtiyacın ve hizmetin gereğinin çok üstünde bulunduğu, sonucu olarak da görevlendirilenlerin de tatmin edilemedikleri ve bu geniş malî külfetin «reform ve kalkınma çalışmalarının» olumsuz yönde etkiliyerek bunların gerçekleştirilebilmesine engel olduğu konularında tam bir görüş birliğine varmıştır.

Bâzı üyeler, Başbakanlık Devlet Personel Dairesi temsilcisinin de açıkladığı üzere, personel sayısı fazlalığına, kadroların şişkinliğine ve mevcut âtil güç gerçeğine rağmen bâzı kurumların yeni kadro ve personel isteminde bulunması yolundaki uygulamalara ve gerçeklere değinerek, metinde, arz edilen gerçekleri ve görüşleri yansıtan değişiklik yapılmasını ve işbu kanunun uygulanmasında kanunda sözü edilen «kadro» ve «personel» in halen kamu kuruluşlarında mevcut ve çalışmakta olan «kadro ve personel» den karşılanacağını emreden hüküm konulmasını istemişlerdir.

Komisyon üyelerinin çoğunluğu, bütün bu görüşleri aynen paylaştıklarını ancak, görüşülmekte olan tasarının mahiyeti itibariyle metne bu yolda hüküm konulmamasını fakat, bütün bu gerçeklerin ve görüşlerin komisyon raporunda en açık şekilde ifade edilmesini önermişler ve hükümetlerin gerek görüşme konusu kanunun bu hükümlerinin gerek diğer kanunun ilgili hükümlerinin uygulamasında bütün bu gerçekleri ve görüşleri gözeterek ta'libikatta bulunmalarını ve her şeyden önce bir «istihdam politikası» tesbit ve tesisi için gayret göstermelerini ve bu maksatla kurulmuş olan Başbakanlık Devlet Personel Dairesini sadece görevli kılmalarını değil, aynı zamanda bu büyük sorunu çözümliyebilecek yetkiler ile teçhiz etmelerini temennide zorunluluk görmüştür.

III - Tasarımın mahiyeti gözetilerek Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da karar altına alınmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz olunmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Artvin <i>F. Alparslan</i>	Sözeü Tekirdağ Söz hakkım saklıdır. <i>C. Tarlan</i>	Kâtip Ankara Muhafifim. Söz hakkım mahfuzdur. Muhalefet serhim eklidir. <i>İ. Yetiş</i>	Ankara <i>T. Kapanlı</i>
Eskişehir <i>Ö. Ucuzal</i>	Tokat <i>A. Altuntaş</i>	Yozgat <i>S. Artukmaç</i>	Niğde Söz hakkım saklıdır. <i>H. Avni Göktürk</i>
Uşak Muhafifim. Söz hakkım mahfuzdur. Muhalefet serhim eklidir. <i>M. Faik Atayurt</i>	Tabii Üye Söz hakkım saklıdır. <i>A. Yıldız</i>	Malatya <i>N. Akyurt</i>	

MUHALEFET ŞERHİ

Nüfus kanunu tasarısı, her ne kadar memleketimizin öteden beri tevali edegelen nüfus iş ve işlemlerini halle imkân verebilecek olumlu yönleriyle genellikle tarafımızdan dahi benimsenmişse de, bu kanun tasarısıyla meydana getirilmek istenilen merkez ve iller teşkilâtı organizasyonunun şümul ve vüsatının elâstiki ve tasarıdaki ifade ve hükümlere göre âdeta gayrimuayyen ve tamamen idari subjektif takdir ölçülerine dayanarak genişleme istidadında olduğu görüldüğünden, bizzarure bâzı madde ve hükümlerine muhalif kalmıştır.

Kamu kesiminde halen pek fazla sayıda personel istihdam edildiği ve bu şişkin kadroların da tamamen dolu bulunduğu, bu personele birçok kesimlerde gereken normal ölçülere göre iş ve hizmet verilemediği, verimli çalışılmadığı, personel güç ve imkânları bakımından, oldukça kabarıklı bir âtil kapasite ile karşı karşıya kaldığı, mevcut teşekküllerin âmme iş ve hizmetlerine göre değil, çalıştırılacak elemanlara göre düzenlenmekte bulunduğu, idari ve personel reformlarının bir türlü gerçekleştirilemediği ve bu yüzden işlerin sürüncemede kaldığı ve bunun neticesi olarak da, cari harcamaların ve özellikle bu kategoriye dâhil personel giderlerinin de müttemadiyen ve müteselsilen arttığı ve istihdam olunan personelin de hiçbir suretle tatmin edilemediği bir vakiydir.

İşte bu kanun tasarısı da maalesef, diğer cari harcamalarla birlikte personel giderlerini de zamanla ve gittikçe çoğaltabilecek şart, imkân ve vesileleri geniş ölçüde ve âdeta sınırsız olarak tekabül edebilecek vasıf ve karakterdedir. Şüpesiz bu masrafçı eğitim katıyen tecviz edilemez.

Bu mühim nevakısın islah ve tashihi için, kanun tasarısına, lüzumlu personel ve elemanların açağıktan değil, hiçolmazsa, İçişleri Bakanlığı bünyesindeki ve hattâ kamu kesiminin diğer alanlarındaki belli standart ve nitelikteki fazlalıklardan naklen kaydırılması ve sistemli aktarmalar yapılması suretiyle karşılanacağını kesinlikle hüküm altına alınması zorunluluğunun belirtilmesi şart ve lâzımdır.

Henüz 657 ve 1327 sayılı kanunlar gerektiği şekilde uygulanmadığı, sınıflandırma ve sınıf tüzükleri yapılmadığı cihetle, bu kanun tasarısıyla merkez ve iller teşkilâtında ihdas edilmek istenilen bâzı yeni memuriyet unvanlarının da tatbikatta ayrıca birer müşkülât menbaı ve âmili olacağı düşünümüştür.

Diğer taraftan, kanun tasarısında, köy grupları dikkate alınarak, gezici nüfus memurlukları ihdas ve istihdamının da derpiş edilmek istenilmesi, memleketimiz gerçekleri muvacesinde, şüphesiz, çeşitli sakıncalar, komplikasyonlar, sürtünmeler ve bâzı belli güçlükler tevli dedeğinin gözden uzak bulundurulmaması gerekir.

Bu itibarla, kanun tasarısının, merkez ve iller teşkilâtına ilişkin 1, 2 ve 3 ncü maddeleriyle buna murtabat diğer madde ve fıkralarının, modern idare ve personel reformu esasları ve prensipleri gereğince, yeniden ve dikkatlice gözden geçirilmesi, irrasyonel, külfetli, pahalı, bürokratik ve ilerde fuzuli olabilecek teşkilât kuruluşlarından sarfınazar edilmesi ve gerekli olan personelin açağıktan değil, mevcut fazlalıklardan karşılanması sistem ve prensibinin tercih edilmesi görüşleriyle Komisyonca müttehaz karara muhalif kalmıştır.

Keyfiyet Yüksek Genel Kurulun takdir ve tasviplerine saygı ile arz olunur.

Uşak
Mehmet Faik Atayurt

Ankara
İsmail Yetiş

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN

NÜFUS KANUNU TASARISI

KISIM — 1

Teşkilât

BÖLÜM : 1

Merkez

MADDE 1. — Nüfus işleri, İçişleri Bakanlığına bağlı ayrı bütçeli bir genel müdürlük tarafından yürütülür. Bu genel müdürlük bir genel müdür, bir müşavir ve iki genel müdür yardımcısı ile aşağıdaki şubelerden teşekkül eder.

1 — *Nüfus Şubesi :*

Yurt dışında oturanlar da dâhil bütün vatandaşların nüfus hareketlerine ve şahsi hallerine ilişkin işlemlerle kanun, tüzük, yönetmelikle genel emirlerin hazırlanması nüfus yazımı işlerinin yürütülmesi, teftiş lâyhalarının incelenip sonuçlandırılması ve nüfus artış ve eksilişlerini gösterir istatistiklerin düzenleme ve özetlemesi ile nüfusa ait taşradan yapılacak danışmalara cevap vermekle görevlidir.

2 — *Vatandaşlık Şubesi :*

Vatandaşlık Kanununun uygulanması, vatandaşlığa alınma, çıkma, kayıp ve çıkarılma işlemleriyle, göçmen ve mültecilerin tescil işleri, anlaşma ve protokollere uygun vatandaşlık tetkik ve tasdiki; vatandaşlık konuları ile ilgili bütün işleri görür ve anlaşmazlıkları mevzuat dairesinde çözer.

3 — *Arşiv Şubesi :*

Aile kütüklerinin iller itibariyle ikinci nüshalarını tutar ve nüfus dairelerinden gönderilecek şahsi hal tutanaklarını kütüklerine işleyip özel yerlerinde saklar ve taşrada her hangi bir sebeple kaybolan şahsi hal ve aile kütüklerinin tasdikli örneklerini isteyen resmî makamlara ve ilgililere verir.

4 — *Personel ve Gereç Şubesi :*

Genel müdürlüğün merkez ve iller teşkilâtında çalışan memur ve hizmetlilerin bütün özlük işleriyle teşkilâtın bütçe, ayniyat, levazım ve hesap işlerini yürütür.

5 — *Evrak ve Dosya Şubesi :*

Genel müdürlüğün haberleşme, dosya, evrak işleriyle diğer şubelerin çalışma konuları dışında kalan ve genel müdürlükçe verilen işleri yapar.

BÖLÜM : 2

İller

MADDE 2. — Her il merkezinde bir nüfus müdürü ile bir başmemur ve yeteri kadar kâtip ve nüfus hareketleri çok olan illerde bir müdür muavini bulunur.

Nüfus müdürleri, il içinde nüfus işlerini düzgün yürütmek, aile ve şahsi hal kütük ve olaylarının istatistiklerini zamanında yapmak, valiye ve ilgili dairelere vermek, bütün il çevresindeki nüfus teşkilâtını ve işlerini daimî olarak denetimi altında bulundurmak ve nüfus dairelerini ilgilendiren diğer kanunlar hükümlerini yerine getirmekle ödevlidirler. Müdür muavinleri, nüfus müdürlerinin görevlerinde yardımcılık ve bulunmadığı zamanlar vekillik yaparlar.

GEÇİCİ KOMİSYONUN KABUL ETTİĞİ METİN

NÜFUS KANUNU TASARISI

KISIM - 1

Teşkilât

BÖLÜM : 1

Merkez

MADDE 1. — Nüfus işleri, İçişleri Bakanlığına bağlı bir Genel Müdürlük tarafından yürütülür. Bu Genel Müdürlük bir Genel Müdür, bir Müşavir ve iki Genel Müdür Yardımcısı ile aşağıdaki şubelerden teşekkül eder ve bu Genel Müdürlüğün giderleri İçişleri Bakanlığı Bütçesinin ilgili tertiplerinde ayrı olarak gösterilir.

1. Nüfus şubesi :

Yurt dışında oturanlar da dâhil bütün vatandaşların nüfus hareketlerine ve şahsi hallerine ilişkin işlemlerle kanun, tüzük, yönetmelikle genel emirlerin hazırlanması nüfus yazımı işlerinin yürütülmesi, teftiş lâyhalarının incelenip sonuçlandırılması ve nüfus artış ve eksilişlerini gösterir istatistiklerin düzenleme ve özetlemesi ile nüfusa ait taşradan yapılacak danışmalara cevap vermekle görevlidir.

2. Vatandaşlık şubesi :

Vatandaşlık Kanununun uygulanması, vatandaşlığa alınma, çıkma, kayıp ve çıkarılma işlemleriyle, göçmen ve mültecilerin tescil işleri, anlaşma ve protokollere uygun vatandaşlık tetkik ve tasdiki; vatandaşlık konuları ile ilgili bütün işleri görür ve anlaşmazlıkları mevzuat dairesinde çözer.

3. Arşiv şubesi :

Aile kütüklerinin iller itibariyle ikinci nüshalarını tutar ve nüfus dairelerinden gönderilecek şahsi hal tutanaklarını kütüklerine işleyip özel yerlerinde saklar ve taşrada her hangi bir sebeple kaybolan şahsi hal ve aile kütüklerinin tasdikli örneklerini istiyen resmî makamlara ve ilgililere verir.

4. Personel ve gereç şubesi :

Genel müdürlüğün merkez ve iller teşkilâtında çalışan memur ve hizmetlilerin bütün özlük işleriyle teşkilâtın bütçe, ayniyat, levazım ve hesap işlerini yürütür.

5. Evrak ve dosya şubesi :

Genel müdürlüğün haberleşme, dosya, evrak işleriyle diğer şubelerin çalışma konuları dışında kalan ve genel müdürlükçe verilen işleri yapar.

MADDE 2. — Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 3. — Her il merkez ve bağlı ilçelerinde bir nüfus başmemuru ile aşağıdaki nüfus sayısı hesabına göre memur ve birer kâtip bulunur.

Yirmibine kadar bir, kırkbine kadar iki, altmışbine kadar üç, seksenbine kadar dört, yüzbine kadar 5 memur bulunur. Daha fazla nüfuslu ilçeler için aynı hesap yürütülerek memur adedi artırılır.

Nüfus başmemur, memur ve kâtiplerini kadro, yer ve unvanlarına bakılmaksızın lüzum görülen yerlerde görevlendirmeye, gerekli görülen bölgelerde gezici nüfus memurları çalıştırmaya İçişleri Bakanlığı yetkilidir.

Nüfus başmemurları ilçede nüfus işlerinin genel idaresinden ve denetlenmesinden, haberleşme işlerinden sorumlu olup, ilçe ve gezici nüfus memurlarını teftiş ve resmî kurullarda, mahkemelerde bulunmaya yetkilidir.

Her nüfus memuru; doğum, ölüm, evlenme, boşanma, yer değiştirme, evlât edinme, tanıma, kayıt ve nesep tashihi gibi nüfus olaylarını yazmak ve kütüklere işlemek ve yeni doğanlara nüfus cüzdanı vermek, cüzdan değiştirmek, istatistikleri tutmak ve başmemur tarafından verilen işleri yapmakla görevli ve bu işlerden sorumludur.

Nüfus memurlarının her hangi bir sebeple vazife yapmadıkları hallerde bunlara ait işler başmemur ve kâtipler tarafından yürütülür.

KISIM - 2

Anahükümler

BÖLÜM : 1

Kütüğe geçirme

MADDE 4. — Her Türk Türkiye'de ikametgâhının veya sonradan ikametgâh edindiği yerin nüfus memurluğuna kendisini yazdırmaya ve bir nüfus cüzdanı almaya mecburdur.

Residolmayanların nüfus olaylarını yazdırıp nüfus cüzdanlarını almakla veli ve vasileri ödevlidirler.

MADDE 5. — Şahsi halleri bildirmekle ödevli tutulan kimseler doğum, evlenme, boşanma, ölüm, gâiplik, nesep tashihi, tanıma, evlât edinme ve evlâtlık sözleşmesinin kaldırılması olaylarını nüfus memurluğuna bildirmeye ve nüfus memurları da bunları aile kütüklerine yazmaya mecburdurlar. Nüfus memurlarına yapılan doğum, ölüm ve yer değiştirme bildirimleri bir tutanakla tesbit, diğer şahsi hal olayları mahkemeler ve dairelerin verecekleri ilâm ve resmî belgelere dayanmak suretiyle aile kütüklerine işlenir.

MADDE 6. — Nüfus kütükleri ilçe esası üzerine tutulur. Her nüfus dairesinde tutulan doğum, ölüm, yer değiştirme tutanakları ile evlenme, boşanma, kayıt ve yaş tashihi belgeleri ayrı ayrı ve diğer şahsi hal değişikliklerine ait belgeler de birer kütük haline getirilmek suretiyle saklanır. Her mahalle ve köy için ayrı aile kütükleri tutulur. Bu kütüklerin tutuluş şekilleri ve bütün belgelerin formülleri yönetmelikte belirtilir.

MADDE 7. — Doğum, ölüm ve yer değiştirme olayları nüfus memurları tarafından iki nüsha olarak düzenlenecek bir tutanağa geçirilir ve olayı bildiren ile beyanı dinliyen iki tanık ve nüfus memuru tarafından imzalanır.

Bu tutanaklarla evlenme, boşanma, kayıt ve yaş tashihi, nesep düzeltilmesi gibi şahsi hal olaylarına ait ilâm ve belgeleri nüfus memurları aile kütüklerine işlerler. Tutanaklarla belgelere aile

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Millet Meclisi metninin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Millet Meclisi metninin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

kütüğü işlem ve sayfa numaraları tarihlerini yazarak imzalarlar. Bu tutanak ve belgelerin birer nüshası her ay sonunda doğruca Nüfus Genel Müdürlüğü arşivine gönderilir.

MADDE 8. — Kendisinin veya babasının aile kütüğü başka yerde bulunanlara ait tutanaklarla kayıt tashihi gibi şahsi hal belge ve ilâmları üçer, evlenme ve boşanma için verilen bildiri ve ilâmlar dörder nüsha olarak düzenlenir.

İşlem görecek daire sayısı kadar nüshası, başvurulmuş nüfus memuru tarafından bir hafta içinde aile kütüğünün bulunduğu yer nüfus memurluğuna yollanır. Bunları alan nüfus memuru bir hafta içinde nüfus kütüğüne işler ve tutanağı gönderen memura bildirir, kütük işlem ve sayfa numaralarını ve tarihini gösterir tutanağın veya resmî belgenin bir nüshasını alıkor, diğer nüshasını ay sonunda 7 nci madde uyarınca merkez arşivine gönderir.

MADDE 9. — Türkiye dışındaki Türk vatandaşlarının nüfus olayları en yakın Türk konsolosluğuna bir bildiriye bulunmak veya mahallî kanunlar yabancılara ait nüfus olaylarını buldukları yerdeki belediye veya nüfus dairelerine bildirerek kaydettirmek ödevliliğini yüklediği takdirde vatandaşlarımızın bu hususta mahallî makamlara yapacakları bildiriye gösterir bu makamlardan veya 18 nci maddede yazılı kurumların sorumlu görevlilerinden kendilerine verilecek belgeleri konsolosluğumuza vermek suretiyle tesbit edilir.

Böyle bir bildiri veya belgeye dayanılarak konsolosluklar tarafından düzenlenecek örneğine uygun doğum, ölüm, tutanaklarıyla evlenme tescil belgeleri 7 ve 8 nci madde hükümlerine göre işlem yapılmak üzere doğruca İçişleri Bakanlığına gönderilir.

Oturduğu yerde ve yakınında Türk Konsolosluğu bulunmadığı takdirde o memleketin şahsi hal işlerini yürüten yetkili makamları veya kurumları tarafından verilip Dışişleri Bakanlığımızca usulüne göre onanmış belgeler üzerine aile kaydının bulunduğu yer nüfus kütüklerine yazılır.

Türkiye'de kütüğü bulunmayan ve yabancı memleketlerde oturan vatandaşlar İçişleri Bakanlığının göstereceği bir nüfus dairesinde açılacak aile kütüğüne kaydedilirler.

MADDE 10. — Tutanak ve belgelerin ilgilinin kendisi veya veli, vasi veya resmî vekili tarafından imzalanması gereklidir. Yazı bilmiyenlerin sağ el işaret parmağı izi konur.

MADDE 11. — Kesinleşmiş mahkeme hükmü olmadıkça nüfus kütüklerinin hiçbir kaydı düzeltilemez ve kayıtların anlamı ve taşıdığı bilgileri değiştirecek ilâve ve şerhler yapılamaz; ancak olayların aile kütüklerine işlenmesi sırasında nüfus memurlarının yaptıkları maddî hatalar, dayanağı belgelere uygun olarak düzeltilir. Ve başmemurla nüfus memuru tarafından onama şerhi verilerek imzalanır.

MADDE 12. — Yabancı devlet vatandaşlarının doğum, ölüm olayları başvurmaları üzerine olayın olduğu yer nüfus memurluğunca iki nüsha tutanakla tesbit edilir. İstemeleri üzerine bir nüshası kendilerine verilir. Bunlar aile kütüklerine işlenmez, özel bir dosyada saklanır.

MADDE 13. — Aile kütükleriyle dayanakları, resmî belgelerdendir.

Bunlardan çıkarılan örnekler ve bunlara dayanılarak tesbit edilmiş olan olaylar birer hukukî işlemler olup aksi sabit oluncaya kadar itibardadır.

MADDE 14. — Nüfus kütükleriyle dayanaklarını başmemur ve sorumlu memurlarla denetleme ve teftiş yetkili olanlardan başka hiç kimse göremez ve inceliyemez. 61 nci madde hükmü saklı kalmak şartıyla adlî makamlarla resmî dairelere ve ilgilinin kendisi, karı veya kocası, veli, vasi veya resmî vekili usul ve furuu ile ikinci dereceye kadar olan civar hısımlarına nüfus kayıtları örnekleri; istenildiğinde verilir. İlgili bütün nüfus memurları vazifeleri dolayısıyla aileler ve fertler hakkında öğrenecekleri halleri gizli tutmaya mecburdurlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 8. — Millet Meclisi metninin 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millet Meclisi metninin 9 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Millet Meclisi metninin 10 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Millet Meclisi metninin 11 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Millet Meclisi metninin 12 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Millet Meclisi metninin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Millet Meclisi metninin 14 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 15. — İçişleri Bakanlığının lüzum gördüğü bölgeler idare bölümlerinde başlamak üzere gezici ve sabit nüfus memurlarına Bakanlar Kurulu kararıyla evlendirme memurluğu yetkisi verilir ve beş yıl içinde bütün memlekette evlendirme memurluğu görevi nüfus memurlarına geçer.

BÖLÜM : 2

Doğumlar

MADDE 16. — Her çocuğun doğum tutanağı; doğum bildirisi yapılan nüfus dairelerince adlı ve soyadlı olarak tutulur.

Doğumları baba, yoksa veya kısıtlı, tutuklu, hasta ve her hangi mecburi bir sebeple orada bulunmazsa veli veya vasisi bir ay içinde nüfus memuruna iki tanıkla sözlü bildiride bulunarak doğum tutanağına yazdırmakla ödevlidir.

Bir aydan sonra yapılan doğum bildirimleriyle genel nüfus yazımında bulunmayarak yazım dışında kalanlar 17 nci madde uyarınca mahallin en büyük idare âmirinin emriyle yazılır.

Çocuğun adını ana ve babası kor. Ancak millî kültürümüze, ahlâk kurallarına, örf ve âdetlerimize uygun düşmeyen veya kamu oyunu inciten adlar konulmaz, doğan çocuk babasının, evlenme dışında doğmuş ise anasının soyadını alır.

Ölü doğan çocuklar nüfus kütüğüne yazılmaz.

MADDE 17. — Altı yaşından fazla olanların tescilinden önce nüfus başmemuru, nüfus memuru, Hükümet hekiminden kurulu bir heyet tarafından, bu teşkilât bulunmayan yerlerde de nüfus memuru o yer muhtarı ve ihtiyar kurulundan bir üye önünde görülüp yaşının takdir edilmesi ve keyfiyetin tutanağa yazılarak imzalanması gereklidir.

Nüfus yazımlarında kayıt dışında kalanlar yurdumuzda ise bulunduğu yer nüfus memurluğuna, yabancı memleketlerde ise, bulunduğu bölgedeki, yoksa o yere en yakın elçilik veya konsoloslughumuza veyahut doğrudan doğruya İçişleri Bakanlığına başvurarak kendilerini yazdırırlar.

MADDE 18. — Doğum evlerinde, hastanelerde, ceza ve tevkif evlerinde, vapur, tren, uçak gibi genel yolcu taşıtlarında olan doğumların yazdırılması ödevliliği de 16 ncı maddede belirtilen kişilere aittir.

Genel taşıtlar yurt dışına gidiyorsa vapur süzarişi veya taşıt âmirinin iki tanıkla beraber imza edecekleri örneğine uygun iki nüsha tutanak yapılır. Baba, ana, veli veya vasiye verilir. Bunlarda ilk uğrayacakları yer Türkiye Cumhuriyeti Elçilik veya konsolosluklarına göndermek suretiyle bir ay içinde babanın yoksa ananın kayıtlı olduğu nüfus dairesine tescil ettirirler.

MADDE 19. — Bir doğumda birden ziyade doğan çocuklar doğuşları sırasıyla yazılırlar.

MADDE 20. — Ana ile baba arasında evliliğin kalkmasından sonra üçyüz gün içinde doğan çocuk babası soyadı ile baba aile kütüğüne yazılır.

Evlilik dışında doğan çocukların nesebi, ana, babanın birbirleriyle evlenmesiyle kendiliğinden düzelir.

Ana, baba evlenmeden önce doğan çocuklarını ikametgâhlarının bulunduğu veya evlendikleri yer nüfus memuruna birlikte haber vermeye mecburdurlar. Bu bildiri akid ile birlikte veya akid-den sonra da yapılabilir. Bildirinin yapılmaması nesebin sahih olmasına engel teşkil edemez.

Evlilik dışında doğmuş çocuk, anasının aile kütüğüne ananın soyadı ve onun bildireceği baba adı ile yazılır.

Ancak; bunların nesebi düzeltildiğinde veya tanıdıklarında babaları hanesine baba adı ve soyadı ve analarına izafetle naklen kaydolunurlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 15. — Millet Meclisi metninin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — Millet Meclisi metninin 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Millet Meclisi metninin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Millet Meclisi metninin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Millet Meclisi metninin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Millet Meclisi Metninin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 21. — Yeni doğmuş çocuk bulanlar köylerde muhtarlar, kasaba ve şehirlerde karakollara bildirmekle ödevlidirler.

Bu haberi alan muhtar ve karakol âmiri çocuğun cinsiyetini ve üzerinde bulunan eşyayı gösterir etraflı üç nüsha tutanak düzenleyip bir nüshası ile birlikte çocuğu belediyeye diğer iki nüshasını da nüfus memuruna yollarlar. Bu tutanakları alan nüfus memuru ana ve baba ismi ve soyadı takarak ve çocuğu da adlandırmak suretiyle çocuğun bulunduğu yer aile kütüğünün son sayfasına tescil eder.

MADDE 22. — Vatandaşlık ve iskân kanunları gereğince Türk vatandaşlığına almanlar yetkili makam ve kurullar kararı üzerine ve vatandaşlık bildireleri veya tescil belgelerine uygun olarak aile kütüğünde her aile için açılacak sayfalara yazılır.

Vatandaşlıktan çıkarılanlarla vatandaşlığı kaybedenlerin bu durumları aile kütüklerine işlenir.

BÖLÜM : 3

Evlenmeler

MADDE 23. — Medeni Kanun hükümlerine göre evlenme akdini yapanlar akdin yapıldığı tarihten başlayarak bir ay içinde örneğine uygun üç nüsha evlenme bildirisini bulunduğu yer nüfus memurluğuna, onlar da erkek ve kadının kayıtlı bulunduğu nüfus memurluğuna göndermekle ödevlidir.

Evlenme memurluğu, nüfus memurlarına verilen yerlerde bu görevleri adı geçen memurlar yaparlar. Bildiriyi alan kocanın kayıtlı bulunduğu yer nüfus memuru, karıyı kocanın aile kütüğüne geçirir ve evlenme tutanağının bir örneğini merkez arşivine yollar. Karının kayıtlı bulunduğu yer nüfus memuru da karının kaydına şerh verir. Koca, karının aile kütüğüne getirilemez. Evlenen erkek ayrı aile kütüğü açabilir.

MADDE 24. — Türk vatandaşı erkekle evlenen yabancı kadın evlilikle Türk vatandaşlığını kazanırsa kocasının aile kütüğüne geçirilir.

MADDE 25. — Yurt dışında yapılacak evlenmeler için ilgililerin kanuni engelleri bulunup bulunmadığının tesbiti ve usulen yapılacak ilân sonucunun alınması hususunda konsolosluklarımızla bu görevi yapmakta olanlar, evlenen vatandaşın kayıtlı olduğu yer nüfus müdür veya memurluklarıyla İçişleri Bakanlığının belirteceği esaslar dairesinde re'sen yazışma ve haberleşmede bulunurlar.

Konsolosluklarımızın kanuni yetkileri içinde yaptıkları evlenmeler ilgililerin aile kütüklerine işlenmek üzere bir ay içinde İçişleri Bakanlığına bildirilir ve 23 ncü maddede gösterilen işlem uygulanır.

Taraflardan birisi veya ikisi Türk vatandaşı olan kimselerden, evlenmelerine kanunî engel bulunmayanların yetkili mahallî makamlarca yapılan evlenmeleri konsoloslarımız tarafından tescil ettirilmek üzere İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Konsolosluğumuz bulunmayan yerlerde mahallî yetkili makamlarca yapılan evlenme akitlerinin nüfus idarelerine veya en yakın Türk Konsolosluğuna bildirilmesi ile koca, Türk kadının yabancı uyruklu erkekle evlenmesi halinde karı ödevlidir.

MADDE 26. — Evlenme memuru tarafından evlenmeleri yapılan ve mutlak butlanı haiz olmayan evlenmelerle, kanuni şekillere riayet edilmeksizin yapılan ve feshi gerektirmiyen evlenmeler aile kütüklerine tescil edilmekle beraber olay Cumhuriyet Savcılığına bildirilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 21. — Millet Meclisi Metninin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Millet Meclisi metninin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Millet Meclisi metninin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — Millet Meclisi metninin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Millet Meclisi metninin 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Millet Meclisi metninin 26 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 27. — Medeni Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce eski hükümlere göre yapılmış da halen nüfus kütüklerine işlenmemiş olan evlenmeler ilgililerin mahkemeden karar almaları suretiyle aile kütüğüne işlenebilir.

BÖLÜM : 4

Yer değiştirme

MADDE 28. — Asli ikâmet yerinin değiştirilmesi halinde yeni yerine varış tarihinden başlayarak 2 ay içinde aile kaydının yeni ikametgâh ittihaz edilen yere getirilmesinin ilgili tarafından istenmesi zorunludur. Bu beyan ve istek üzerine kayıtlı bulunduğu yerden nüfus kaydı getirtilmek suretiyle yer değiştirme işlemi yapılır.

Yer değiştirme kaydı : Kendisini tanıyan iki tanık ve taşındığı yer nüfus memuru önünde yapacağı beyan üzerine üç nüsha düzenlenecek tutanakla yapılır. O mahalle veya köy aile kütüğünde açılacak yeni bir sayfaya yazılır. Nüfus cüzdanına da işlenir.

Tutanakın biri ayrıldığı yer nüfus memurluğuna gönderilerek oradaki kaydı kapatılır. Bir tutanak da merkez arşivine gönderilir. Yer değiştirme tutanakları ikametgâh değiştirmelerinde ve yeniden aile kurmada düzenlenip evlenme, boşanma ve evlâthk gibi hallerde yer değiştirme tutanağı tutulmuş olarak gösterilecek belgeler üzerine yapılır.

Şehir, kasaba ve köy içerisinde mahalleden mahalleye yer değiştirme işlemi yapılamaz. Askerlik çağında olanların yer değiştirmeleri aile kütüklerine işlendikten sonra askerlik şubelerine de bildirilir.

BÖLÜM : 5

Evlât edinme ve tanıma

MADDE 29. — Evlât edinme Medeni Kanun hükümlerine göre yapıldığına dair ilgililer tarafından mahkeme ilâmı ve diğer belgeler verildiği takdirde nüfus memuru evlât edinilenle edinenin kütüklerine işler, evlâtlığı evlât edinenin aile kütüğüne nakleder, evlât edinen evli bir erkek ise evlât edinenin hanesine karı ve çocukları ile birlikte aktarma suretiyle yazılır ve evlât edinenin soyadını alırlar.

Evlât edinilen evli kadın ise evlât edinme evlât edinen ile evlâtlığın künyelerine işaret edilerek kadın kocası hanesinde kocası soyadı ile kalır. Evlât edinme bağının kaldırılmasında da aynı işlem yapılır.

MADDE 30. — Evlilik dışında doğan çocuk Medeni Kanun hükümleri gereğince babası veya babasının babası tarafından tanındığı, tanıyan tanınan veya ana tarafından bildirildiği ve tanıma ya ilişkin resmî senet gösterildiği takdirde nüfus memuru çocuğu tanıyanın aile kütüğüne geçirir. Böyle bir çocuk vasiyetname ile tanındığı takdirde vasiyetnameyi açan makam bir hafta içinde onamlı kopyasını babanın veya çocuğun aile kütüklerinin yazılı bulunduğu yer nüfus memurluğuna göndermeye mecburdur.

BÖLÜM : 6

Boşanmalar

MADDE 31. — Boşanma kararını veren mahkemenin başkâtibi kararın kesinleştiği tarihten itibaren 30 gün içinde üç nüsha karar örneğini bulunduğu yer nüfus memurluğuna vermekle, bu memur da kocanın kayıtlı olduğu yer nüfus memurluğuna göndermekle ödevlidir. Kocanın kayıtlı olduğu yer nüfus memuru teşchilden sonra karar örneğinden bir nüshasını merkez arşivine, bir nüshasını karının nakledeceği yer nüfus idaresine gönderir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 27. — Millet Meclisi metninin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Millet Meclisi metninin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Millet Meclisi metninin 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Millet Meclisi metninin 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Millet Meclisi metninin 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 32. — Boşananların belirli bir süre içinde evlenmemeleri için mahkemelerce verilmiş olan evlenme yasakları da aile kütüklerine işlenir.

Medeni kanun hükümlerine göre 300 günlük evlenme yasağı kazai yasak ile birlikte hüküm tarihinden itibaren yürür. Boşanmadan sonra kadın kocanın aile kütüğünden evvelce yazılı olduğu aile kütüğüne nakledilir. İsterse ayrı bir aile kütüğü açılır.

BÖLÜM : 7

Ölümler

MADDE 33. — Ölüm hangi yerde vukubulmuş ise o yerin nüfus memurluğuna bildirilir. Ölüm yeri bilinmezse ceset nerede bulunmuş ise oranın, ölüm bir taşıt içinde olmuşsa bu taşıttan çıkarıldığı yerin nüfus memurluğuna bildirilir. Ölenin kaydı yoksa yapılacak soruşturma sonunda Türk vatandaşlığı ve ailesi tesbit edildiği takdirde bir doğum tutanağı düzenlenerek önce doğum sonra ölüm aile kütüğüne işlenir.

MADDE 34. — Gaiplik Medeni Kanun ve Askerlik Kanunu hükümlerine uygun hallerde bu kanunlar uyarınca aile kütüklerine yazılır.

MADDE 35. — Ölüm olaylarını köylerde muhtar; şehir ve kasabalarla sağlık teşkilâtı bulunan diğer yerlerde gömme izni verenler nüfus memurlarına bildirmekle ödevlidirler.

Ölüm haberini alan köy muhtarı ile diğer ödevliler, örneğine uygun üç nüsha ölüm tutanağı doldurup bunları bildirenle iki tanığa imzalatır, kendisi de imza ettikten sonra iki nüshasını on gün içinde nüfus memurluğuna gönderir. Gezici memur bulunan bölgelerde memur köye geldiğinde verilir.

MADDE 36. — Ölüm hastanede, ceza ve tevkif evi (idamlar dâhil), okul, fabrika, iş yeri gibi sıhhi ve resmî bir kurumda olmuşsa örneğine uygun üç nüsha ölüm tutanağı kurumca bu işle görevlendirilenler tarafından yapılır. Bunlardan bir nüshası kurumda saklanır, iki nüshası da on gün içinde nüfus memurluğuna yollanır.

Ölüm, vapur, tren, uçak gibi genel bir yolcu taşıtında olmuşsa üç nüsha ölüm tutanağı bu taşıtın sorumlu âmiri tarafından yapılır. Bunlardan bir nüshası alıkonulup iki nüshası varılacak ilk durak yeri nüfus memurluğuna ve bu durak yabancı bir memlekette ise oradaki Türk konsolosluğuna on gün içinde yollanır. Ölüm tutanaklarının ölüyü gören iki tanık, varsa doktor veya sağlık memuru tarafından imzalanması ve örneğine uygun tutulması gerekir.

MADDE 37. — Sel, yer sarsıntısı, yer çöküntüsü, hava, deniz, tren trafik ve maden kazaları, yangın gibi toplu ölümler meydana getiren olaylar vali ve kaymakamın görevlendireceği memurlar tarafından incelenip, iki nüsha tutanak ile tesbit olunur. Ondan sonra olay yerindeki ölümlerin kimlikleri belirtilip her şahıs için ayrı ayrı ve örneğine uygun üçer nüsha tutanak yapılır. Birinci tutanağın bir nüshası, nüfus başmemurluğunda saklanır. Şahıslar için ayrı ayrı yapılan ölüm tutanakları da nüfus memurluğuna verilir. Tutanak yapılması mümkün olmayan hallerde yetki makamların ölümü bildirilen belge veya resmî yazıları ölüm tesciline yeter görülür.

MADDE 38. — Kitasında ölen subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erler hakkında örneğine uygun üç nüsha ölüm tutanağı kıtası hekimi veya bu görevi yapanlar tarafından düzenlenip imzalanır.

Bu tutanakların ölenlerin yazılı bulunduğu askerlik şubelerince de bir nüshası saklanıp diğer iki nüshası nüfus memurluğuna gönderilir.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 32. — Millet Meclisi metninin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 33. — Millet Meclisi metninin 33 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Millet Meclisi metninin 34 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 35. — Millet Meclisi metninin 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Millet Meclisi metninin 36 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 37. — Millet Meclisi metninin 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Millet Meclisi metninin 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 39. — Savaş, ayaklanma alanlarıyla, eşkiya çarpışmasında ölen subay, askerî memur, astsubay, erbaş ve erlerle diğer askerî şahısların kimlikleri ve ölümleri orduca uygulanan usul dairesinde üçer nüsha örneğine uygun ölüm tutanakları ile tesbit olunur.

Erlere ait tutanaklar askerlik şubeleri; subay, askerî memur, astsubay ve diğer askerî şahıslara ait tutanaklar da Millî Savunma Bakanlığı yolu ile aile kütüklerinin bulunduğu nüfus memurluğuna ve ailesine yollanır.

MADDE 40. — Bir kimse bir geminin bir torpil neticesinde batması, fırtına kazası, yanma, patlama, çarpışma ve savaş gibi ölümüne muhakkak nazarı ile bakılacak haller içinde gaip olup da ölüsü bulunmamış ise kayıtlı bulunduğu askerlik şubesi veya kıtası komutanlığınca, sivil ise olayın olduğu yer zabıtasınca durum belgelendirildiği takdirde o kimse gerçekten ölmüş sayılarak en büyük idare âmirinin emri ile künyesine ölüm kaydı düşürülür. Savaş halinde askere alınarak memleket içinde veya dışında bir tarafa gönderilip de savaşa katıldığı veya bir çarpışmada bulduklarına dair şubelerince bir bilgi bulunmadan her hangi bir suretle gaip olanlarla, sivillerin ilgilileri Medeni Kanun gereğince mahkemeye müracaatla gaip olan kimsenin ölü veya sağ olduğuna hâkim tarafından hükmedilmesini isteyebilir. Künyesine ölü işareti verilenlerden sonradan sağ oldukları anlaşılanların mahkemeye başvurarak ölüm kaydının kaldırılması istenmezse, nüfus idaresince genel hukuk bakımından Cumhuriyet Savcılığına bildirilerek ölüm kaydı kaldırılır.

BÖLÜM : 8

Aile kütükleri

MADDE 41. — Bir soydan gelen ve aynı soyadını taşıyan ve evvelce bir hanede bulunan kimseler bu kayıtlarını devam ettirmek isterlerse tek bir aile gibi kayıtları devam ettirilir.

Bir soydan oldukları ve bir soyadı taşıdıkları halde yaşamaları ayrı bulunan ailelerle bir soydan olmayan ve aynı soyadını taşımayan aileler ayrı aile olarak yazılırlar.

MADDE 42. — Aile kütüklerinde fertlerin, ayrı aile kurma; yer değiştirme, evlât edinilme, evlenme, ailelerin ise yer değiştirme, bütün fertleri ölme, kızların ve kadınların evlenmeleri halinde kayıtları kapanır.

Evliliğin zevali halinde kadının isteği ile kapanan aile kaydı yeniden canlanabilir.

MADDE 43. — Aile kütükleri; ailenin bütün fertlerinin cinsiyetini, adı, soyadı, baba ve anası adıyla soyadlarını, sağ olup olmadıklarını, il ve ilçe itibarıyla doğum yeri ve tarihlerini, vücutlarındaki belirli değişikliklerini, dinini, okur - vazar olup olmadıklarını, medeni hallerini ve diğer şahsi hal değişikliklerini ihtiva eder.

Aile kütüklerinin her sayfasına cilt ve sayfa sıra numaraları konur. Kütüğün sonuna kaç sayfadan ibaret olduğu yazılır. Sayfa birleşim yerleri asliye hukuk mahkemesince mühürlenerek sonu onaylanır.

MADDE 44. — Kocanın ölümünde kadın yeniden evlenmedikçe ölen kocasının aile kütüğünde kalabilir. Dilediğinde babasının aile kütüğüne döner veya ayrı bir sayfa açtırabilir.

MADDE 45. — Her aile kütüğü soyadına göre düzenlenip kapağının iç tarafına kütükte yazılı ailelerin soyadları üzerine alfabe sırasına göre fihristini yaparak yapıştırmak mecburidir. Ayrıca her nüfus dairesinde bölgesi aile kütüklerinin soyadlarına ait alfabetik bir fihrist tutulur.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 39. — Millet Meclisi metninin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 40. — Millet Meclisi metninin 40 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Millet Meclisi metninin 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 42. — Millet Meclisi metninin 42 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 43. — Millet Meclisi metninin 43 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 44. — Millet Meclisi metninin 44 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 45. — Millet Meclisi metninin 45 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

BÖLÜM : 9

Kayıt düzeltmeleri

MADDE 46. — Yaş, ad, soyadı ve diğer kayıt düzeltme dâvaları ilgilinin oturduğu yer asliye hukuk mahkemesinde Cumhuriyet savcısı ve nüfus başmemuru veya nüfus memuru huzuriyle görülür ve karara bağlanır.

Bu dâvalar düzeltmeyi isteyenlerle, ilgili resmî dairenin göstereceği lüzum üzerine Cumhuriyet Savcıları tarafından açılabilir ve dinlenecek tanıklar, resmî kayıt örnekleri ve belgelerle ispat olunur. Şu kadar ki; ilgilinin görünüşü dâvayı yalanlayıcı olmaması şarttır. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu hükümlerine göre ceza mahkemelerinde yapılacak yaş düzeltmesi işlerinde de nüfus başmemuru veya nüfus memuru taraf olarak bulunurlar.

Mahkeme kararına karşı taraflar Yargıtaya başvurabilirler, yaş, ad, soyadı ve kayıt düzeltmesi hakkındaki mahkemeden verilen kararlar kesinleştikten sonra ilgilinin aile kütüğüne geçirilir. Ad ve soyadının değiştirilmesi, din değiştirme suretiyle de olsa mahkeme kararıyla yapılır. Adlarını değiştirenlerin aile kütüğünde yazılı çocuklarının baba veya ana adları, soyadlarını değiştirenlerin yalnız eşiyle reşidolmayan çocuklarının soyadları birlikte değiştirilir. Yaş düzeltme dâvası ancak bir defa açılabilir.

Yaş, ad, soyadını değiştirenler askerlik ödevliliği içinde iseler yapılan düzeltmeler nüfus idarelerince onbeş gün içinde askerlik şubelerine de bildirilir.

MADDE 47. — Meslek, sanat, din ve her hangi bir ârıza sebebiyle vücuttaki şekil değişiklikleri ve bu kanunun 43 nci maddesi gereğince nüfus kütüklerine yazılması gerektiği halde her nasılsa yazılmamış ve dayanağı belgede kalmış olan ana baba adı, doğum yeri, cinsiyet ve soyadı gibi haller ilgililerin bağlı bulunduğu daire, kurum veya işyerinden köy veya mahalle ihtiyar kurullardan alacakları belge ve ilmühaber üzerine en büyük idare âmirinin emri ile nüfus memurları tarafından aile kütüklerine işlenir.

MADDE 48. — 47 nci madde gereğince yapılan tamamlamalarla şahsi hallerde vukua gelen değişmeler, özellikle evlenme dışında doğan bir çocuğun tanınması, hâkimin babalığa hükmetmesi, nesebin düzeltilmesi, evlât edinme, evlâtlık bağının kaldırılması veya bulunmuş bir çocuğun nesebinin behirmesinden ileri gelen değişikliklerle aile kütüklerine işlenen bir kaydın doğru olmadığını karar altına alınması veya kimliği belirsiz diye işaret edilen bir kimsenin kimliğinin tâyin olunması gibi zaruri olan aile kütüğü düzeltmeleri ilgilinin künyesi hizasındaki düşünceler sütununa yazılır.

Ve kütüğün özel sütunlarına şahsi hal belgeleri veya dosyaları sıra numaraları konur. Aile kütüklerine şahsi hal değişikliklerinden başka bir husus kaydedilemez.

KISIM — 3

BÖLÜM : 1

idare

Yükümlülük

MADDE 49. — Mahkeme başkâtipleri nüfus kütüklerini ilgilendiren kararları kesinleşmesinden başlayarak otuz gün içinde bulunduğu yer nüfus dairesine onanlı karar suretlerini göndermek suretiyle bildirmeye mecburdurlar.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 46. — Millet Meclisi metninin 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 47. — Millet Meclisi metninin 47 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 48. — Millet Meclisi metninin 48 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 49. — Millet Meclisi metninin 49 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

MADDE 50. — Nüfus memurları, kendi bölgesindeki köy ve mahalleler üzerine doğum, ölüm, evlenme, boğanma ve yer değiştirmelere ait bir istatistik defteri tutar. Her üç ayda bir örneğine göre dört nüsha istatistik cetveli düzenliyerek üç nüshasını bağlı olduğu ilçe nüfus başmemurluğuna, ilçe nüfus başmemuru da bir nüshasını bırakıp diğer iki nüshasını (ilçe olarak) düzenleyeceği iki nüsha cetvele bağliyerek il nüfus müdürlüğüne, il nüfus müdürü de birer nüshasını alıyup diğer nüshasını il olarak düzenlenmiş bir cetvel ile birlikte Nüfus İşleri Genel Müdürlüğüne yollar.

BÖLÜM : 2

Teftiş ve denetleme

MADDE 51. — Nüfus başmemurları nüfus memurlarını, il nüfus müdürleri il içindeki bütün nüfus daire ve memurlarını, mahallin en büyük idare âmirleri veya memur edecekleri kişiler, mülkiye müfettişleri ve İçişleri Bakanlığının vazifelendireceği kimseler nüfus teşkilâtını sürekli denetim ve teftişleri altında bulundurmaya ve bu kanun ile tüzük ve yönetmelikler hükümlerini yürütmeye ve gerekli tedbirleri almaya yetkilidirler.

BÖLÜM : 3

Ceza hükümleri

MADDE 52. — Bu kanuna göre şahsi hal olaylarını nüfus memurluğuna bildirmek ve nüfus ve aile cüzdanları almak zorunda bulunan vatandaşlarla bunu bildirmekte ödevli olanlardan bu ödevlerini kanuni süre içinde yapmayanlardan, idare kurulları kararıyla on liradan elli liraya kadar 28 nci maddeye aykırı hareket edenlerden 50 liradan 250 liraya kadar hafif para cezası alınır. Tekerrüründe ceza bir kat artırılır.

Para cezası Türk Ceza Kanununun 24 ncü maddesine göre yürütülür ve zamanaşımına tabi değildir.

MADDE 53. — Sel, kar, dolu, fırtına, şiddetli yağmur gibi yolları kapayan, köprü yıkılması, geçit kayığı batması gibi gidiş ve gelişi kesen haller ve hastalık gibi haklı engeller ceza verilmeye göz önünde tutulur.

MADDE 54. — Şahsi hal belgeleri ve aile kütüklerinin iyi tutulmamasından, saklanmamasından ve memurun başka yere kaldırılması veya memuriyetten ayrılması halinde devir ve teslimin usulüne göre yapılmamasından nüfus memurlarıyla bu işleri yaptırmakla ödevli il nüfus müdürleri ve nüfus başmemurları şahsen sorumludurlar.

BÖLÜM : 4

Türlü hükümler

MADDE 55. — Nüfus memurları her işlem sonunda almış oldukları şahsi hal belgelerinin aile kütüklerine tamamen işlendiğini ve birer nüshasının da arsive gönderildiğini, şahsi hal belgelerine serh vermek suretiyle belirtir ve imza ederler.

MADDE 56. — İşinden her hangi bir sebeple ayrılan nüfus memuru yerine gelen memura henüz gelmemişse geldiğinde devredilmek üzere en büyük idare âmiri tarafından gösterilen kimseye düzgün devir vermeye ve dört nüsha devir tutanağı yapmaya mecburdur.

Nüfus memurunun ölümü veya devir yapmasına imkân vermeyecek surette işten ayrılması, izinli ve raporlu bulunması halinde idare âmirince tayin edilecek bir kurul tarafından bu devir

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 50. — Millet Meclisi metninin 50 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 51. — Millet Meclisi metninin 51 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 52. — Millet Meclisi metninin 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 53. — Millet Meclisi metninin 53 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 54. — Millet Meclisi metninin 54 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 55. — Millet Meclisi metninin 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 56. — Millet Meclisi metninin 56 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

aynı şekilde yapılır. Devir ve teslim işlerinin ne yolda yapılacağı ve nelerin devredileceği yönetmelikte gösterilir.

MADDE 57. — Nüfus cüzdanları ancak doğum tutanağı aile kütüğüne işlendikten sonra nüfus memuru tarafından bu kayıtlara uygun olarak doldurulup kendilerine, reşidolmıyanların veli, vasi veya resmî vekillerine imza karşılığında, okur - yazar olımyanların sağ elinin işaret parmağı cüzdan kayıt defterine bastırılmak suretiyle verilir.

Nüfus cüzdanlarının bir örneği, okul veya daire gibi resmî yerlerde çıkarılıp onaylanarak dosyalarında saklanabilirse de asılları hiçbir suretle alıkonamaz.

Nüfus cüzdanlarına her ne sebeple olursa olsun bu kanunla diğer kanunlar gerekleri dışında bir kayıt ve işaret yapılamaz. Resmî belgelerden olan nüfus cüzdanlarının sayfalarının damgalı olması ve her sayfasının aynı seri numarasını taşıması şarttır. Aile ve nüfus cüzdanları İçişleri Bakanlığınca tesbit edilecek şekil ve örneklere uygun olarak Maliye Bakanlığınca bastırılır. Ve mal sandıklarına gönderilir. Mal sandıklarınca il ve ilçe nüfus memurlarına bir defaya mahsus olmak üzere ikiyüzer aded aile ve nüfus cüzdanı parasız, mütaakıp partiler peşin para ile verilir.

MADDE 58. — Nüfus cüzdanlarını kaybedenlere oturdukları mahalle veya köy muhtar ve ihtiyar kurullarından getirecekleri ilmühaber veya çalıştıkları resmî daire ve kurul âmirliğinden alacakları belgeler üzerine yazılı bulunduğu nüfus memurluğu tarafından yenisi verilir. Yangın, sel, çalınma, yer sarsıntısı gibi haklı bir özüre dayanmadan cüzdanlarını kaybedenler hakkında 52 nci madde hükmü uygulanır.

MADDE 59. — Doğum tarihlerinde doğum yılı yazılıp doğum ay ve günü yazılmamış olanların yaşlarının hesaplanmasında doğduğu yılın Temmuz ayının birinci günü, ayı yazılıp da günü belli olımyanlarda o ayın birinci günü başlangıç tutulur. Eski kayıtlar için 13 günlük takvim farkı saklıdır.

MADDE 60. — Nüfus memurları her yıl 20 yaşına basan bölgesindeki bütün erkeklerin bir defterini çıkarıp Aralık ayı başında askerlik şubesine vermek ve bildirilmesi gereken malûmatı vaktinde göndermekle ödevlidirler.

MADDE 61. — Her nüfus dairesi diğer nüfus dairelerinden, askerlik şubesi ve adalet mercilerinden istenilen bilgileri ve kopyaları onaylı olarak verir. Bunların dışında mahallin en büyük idare âmirinin yazılı emri olmadıkça hiçbir daireye kopya, özet ve bilgi veremezler.

MADDE 62. — Memleketin her yerinde genel bir nüfus yazımı yapıldıktan sonra her ilçede bu kanuna göre aile kütükleri tutulmaya başlanır. Aile reislerine İçişleri Bakanlığınca tesbit edilecek örneğe göre bir aile cüzdanı verilir. Her aile reisi bu cüzdanları almaya ve aile kütüklerinde değişiklik oldukça bu cüzdana işletmeye mecburdur.

MADDE 63. — İl nüfus müdürleri 1700 sayılı Dahiliye memurları Kanununun birinci maddesinin 4 ncü fıkrasına alınmış olup, Siyasal Bilgiler, Hukuk veya İdari İlimler fakülteleriyle bunlara denkliği Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilmiş aynı nitelikteki yabancı yüksek öğrenim kurumları mezunlarından tâyin edilir, bulunmadığı takdirde lise mezunu meslek mensupları arasından seçilir. İl nüfus müdür muavinleriyle, nüfus başmemuru, memur ve kâtipleri, lise yoksa orta okul mezunları arasından yarışma sınavıyla alınır. Kaligrafisi düzgün olanlar tercih edilir.

Bu kanunun uygulanması dolayısıyla halen görevde bulunan nüfus müdür, başkâtip, memur ve kâtiplerinin kazanılmış hakları saklıdır.

MADDE 64. — Bu kanunun hükümleri uygulanmaya başladığı tarihten itibaren 14 Ağustos 1330 tarihli Sicilli Nüfus Kanunu ve bu kanunda değişiklik yapan 30 Ekim 1330 ve 4 Mayıs 1331 ve 28 Kasım 1336 tarihli kanunlar, yabancı memleketlerde oturan Türk vatandaşlarının nüfus

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 57. — Millet Meclisi metninin 57 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 58. — Millet Meclisi metninin 58 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 59. — Millet Meclisi metninin 59 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 60. — Millet Meclisi metninin 60 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 61. — Millet Meclisi metninin 61 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 62. — Millet Meclisi metninin 62 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 63. — Millet Meclisi metninin 63 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 64. — Millet Meclisi metninin 64 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Millet Meclisinin kabul ettiği metin)

vak'aları hakkındaki 15 Şubat 1331 tarihli Kanun ve (2 Nisan 1331 tarihli Sicilli Nüfus İdaresinin Teşkilâtı ile Memurlarının Vazifelerini Mübeyyin Nizamname) 2330 sayılı Kanunun 16 nci maddesinin (F) fıkrasıyla 2576, 4727, 5524, 6652 sayılı gizli nüfusların yazımı hakkındaki kanunların yaşayan hükümleri, diğer kanunların bu kanuna aykırı hükümleri kaldırılmıştır.

MADDE 65. — Bu kanunun gerektirdiği kadrolarla diğer giderler genel nüfus yazımının bitiminden önceki malî yıl bütçe kanunu ile sağlanır.

MADDE 66. — Bu kanun, 62 nci maddesi gereğince nüfus yazımı yapılan illerde yazımın bitimi tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 67. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Geçici Komisyonun kabul ettiği metin)

MADDE 65. — Millet Meclisi metninin 65 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 66. — Millet Meclisi metninin 66 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 67. — Millet Meclisi metninin 67 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.